

KOOSOLEKU PROTOKOLL

Karula rahvusparki koostöökogu

Ähijärve

9.mai 2015, algus kell 15.00

Juhatas: Eleri Laidma

Protokollis: Liina Laanemets

Osalejad: Helen Kivisild, Reet Reiman, Kaidi Jõesalu, Henno Peegel, Eleri Laidma, Agu Palo, Risto Sepp, Tiia Ilmet, Kaido Kama, Liina, Laanemets, Ants Kuks, Kaili Preismann, Mati Urbanik

Puudusid: Kaupo Kohv, Rain Ruusa, Kalev Joab, Silver Visnapuu, Irje Karjus, Lilian Frieberg, Rainer Kuuba

PÄEVAKORD

1. RMK raieplaanide tutvustamine ning ülikoolide proovitükid rahvusparkis
2. Koostöökogu koosolekute ja kogukonna vaheline inforatsiooni liikumine, kogukonna koosolekute korraldamine
3. Keskkonnaamet jäädvustab rahvusparki väärtuslikke hooneid
4. Rebasemõisa uue torni planeerimine
5. Ristipuude uue kaardikihi tutvustus
6. Karula rahvusparki tutvustav uus trükis
7. Ülejäänud teemad

1. RMK raieplaanide tutvustamine ning ülikoolide proovitükid rahvusparkis.

R. Sepp – Valgamaal on plaanis rahvusparki alal 5 aasta jooksul teostada 80 hektarit raiet. Põhiliselt on harvendusraie aga on ka aegjärgseid raieid (28 hektarit). Näiteks Rebasemõisas, Kolskis, Apjal, Sillal.

A. Palo – Võrumaal rahvusparki alal uuendusraieid ei ole. Raieid plaanitakse 5 aasta jooksul teostada 172 hektaril, näiteks harvendusraie Saera ja Ubajärve piiranguvööndis. Raiete toimumine sõltub alati ilmastikust, suvisel ajal üldiselt raieid ei toimu. Toimunud raied on teostatud vastavalt nõuetele ning näiteks Pehmejärve äärde viiva tee on rööpasse sõitnud ilmselt kalamehed.

Saera eraldisel number 5 tehtud harvendusraie alale jäid loodusliku taastamise alad, Eesti Maaülikooli proovitükid, mille kohta puudusid RMK-I andmed. Üldiselt on kõik teadustöödega

seotud proovitükid metsaregistris piirangute kaardikihis näha ning kõik metsaülemad, praakerid, harvesteri juhid näevad neid proovitükke ning nendega arvestatakse. Antud juhul ei olnud proovitükki piirangute kihile kantud ning Keskkonnaameti ja RMK töötajatel ei olnud võimalik antud andmetega arvestada. Seetõttu jäi antud juhul teadustöök väga oluline proovitükk harvendusraie alale ning seal teostati tavapärase raie. Maaülikooli proovitükid on ka eraldusel number 6, millel raiet teostatud ei ole. Proovitükid on umbes 16 aastat vanad ning seotud kunagise Eesti-Soome koostööprojektiga, mille käigus antud metsamaad põletati ning selle põhjal uuritakse looduse taastamist pärast metsapõlengut. Kunagi paigaldatud proovitükke tähistavad puidust postid on mädanenud ning tänasel päeval annavad proovitükkide olemasolust märku vaid värvilised laigud puudel ning madalad taimestiku uuringuks paigaldatud postid, mis lume alt välja ei paista. Kahjuks ei ole vaid looduses märgistamisest kasu ning kindlasti peaksid proovitükid olema vastavas andmebaasis ja piirangute kihil, et proovitükkide informatsioon oleks kõigile metsaregistri kaudu kättesaadav. RMK on koostamas ametlikku kirja Eesti Maaülikoolile, et selgitada antud proovitükiga seotud metsaraiet.

A. Kuks - Erametsas on samuti teadlaste proovitükke ning ka eraomanikule tekitab teadmatus ebamugavust. Ülikoolid peaksid ka eraomanikke otse teavitama, kui eramaal on proovitükk ja plaanitakse seal uuringuid teha. Eraomanikud ei käi tavaliselt avalikes registrites piirangutega kaardikihte vaatamas, seega neid peaks otse teavitama.

R. Sepp – Keskkonnaamet võiks teha teavitava kirja ülikoolidele.

OTSUSTATI: Keskkonnaamet teeb ametliku märgikirja haridus- ja teadusministeeriumile (suunatud ülikoolidele), et ülikoolid edastaksid Keskkonnaametile kõigi neile teadaolevate teadustöök ja uuringuteks kasutatavate proovitükkide andmed. Eesmärk on kanda need vastavale kaardikihile, mis oleks metsaregistris ja keskkonnaregistris kõigile kättesaadav. Samuti juhitakse kirjas tähelepanu, et proovitüki eest vastutav asutus annaks proovitüki olemasolust ning sellega seotud töödest teada ka maaomanikule (lisaks registris olevatele andmetele), eelkõige peaks otse teavitama eramaaomanikke, et vältida proovitükkide kahjustamist informatsiooni puudusest.

A. Kuks – Ettepanek, et RMK maade piiritähised, mis on põlve kõrgused raudtorud, võiksid olla natuke pikemad, et need ka pika heina seest välja paistaks.

A. Palo – Selline RMK maade piiritähis on ja üldiselt on hooldajatel maade piirid teada. Uute piiride seadmisel pannakse raudtoru sisse ka pikem plastikust varras, millel RMK tähis peal.

2. Koostöökogu koosolekute ja kogukonna vaheline informatsiooni liikumine, kogukonna koosolekute korraldamine.

L. Laanemets – Keskkonnaamet on viimased 2 aastat kogukonna koosolekut 2 korda aastas kokku kutsunud, üldiselt on selleks olnud olulised põhjused ning suuremaid arutelusid vajavad teemad (nt Rally Estonia). Viimaste kogukonna koosolekute jaoks pole üles kerkinud olulisi teemasid, mida on vaja laiemas ringis arutada ning Keskkonnaamet ei näe põhjust, miks peaks kaitseala valitseja lisaks koostöökogu koosolekule regulaarselt korraldama kogukonna koosolekuid. Keskkonnaameti kokku kutsutud koostöökogusse kuuluvad erinevate huvigruppide esindajad ning ka kogukonna esindajad, kelle kaudu peaks olulise informatsiooni liikumine

toimuma. Samuti lisatakse iga koostöökogu koosoleku kokkuvõtte Tarupettäisse, mis jõuab iga rahvusparki elaniku postkasti ning levitatakse e-maili listide kaudu. Juhul, kui on väga olulisi teemasid, mis vajavad laiemat ringi arutelusid või kogukonnale põhjalikumalt tutvustamist, siis korraldab Keskkonnaamet kogukonna koosoleku või infopäeva. Koostöökogu koosolekud on kõigile avalikud ning ka nendel võivad kõik kogukonna liikmed osaleda.

K. Preismann – kogukonna koosolekud on tavaliselt ikka inimesi kokku toonud, olenevalt teemadest. Loomulikult pole vaja korraldada täpselt sama päevakorraga koostöökogu ja kogukonna koosolekuid.

OTSUSTATI: Edaspidi hakkavad sügisesed koostöökogu koosolekud olema pikema päevakorraga ning antakse rohkem ülevaadet erinevatest teemadest, mis rahvusparkiga seotud. Samuti on võimalik sügisesed koostöökogu koosolekud korraldada näiteks Kaika seltsimajas ning teha infopäeva vormis. Kevadise koostöökogu koosoleku teemad on rohkem arutelu vajavad.

K. Preismann – Juhul kui sügisel on koostöökogul vaja midagi väiksemas ringis arutada, siis saab lisa koosoleku teha enne või pärast suuremat kogukonna koosolekut.

3. Keskkonnaamet jäädvustab rahvusparki väärtuslikke hooned.

R. Reiman – Käesoleval kevadel on käimas väärtuslike hoonete jäädvustamine. Väärtuslike hoonete nimekiri on vastavalt kaitsekorralduskavale, lisa 9. Viimased fotod antud hoonetest on tehtud umbes 10 aastat tagasi. Hoonete pildistamine on hetkeolukorra dokumenteerimine, samuti väärtuslike hoonete olukorra hindamine ning eeltöö uue kaitsekorralduskava koostamiseks. Kahjuks on mitmed väärtuslikud hävimisohus hooned (kehtiva KKK järgi) tänaseks lagunened. Riik ei ole siiani välja töötanud väärtuslike taluhoonete konserveerimise ja taastamise toetusprogrammi eraomanikele.

H. Peegel - Väärtuslike hoonete osas on rahvusparkide töögrupp teinud ettepaneku Keskkonnainvesteeringute Keskusele, et oleks eraldi meede väärtuslike hoonete omanikele, et riik aitaks kaasa taluhoonete säilimisele. Sellist meedet aga loodud pole ning ilmselt lähiaastatel selliseid toetussüsteeme tulemas ei ole.

4. Rebasemõisa uue torni planeerimine.

T. Ilmet – Rebasemõisa uut torni plaanitakse ehitada metallist, et torni eluiga oleks pikem. Torn peaks olema ehitatud hiljemalt 2020. aastaks. Praegu on torn projekteerimise faasis ning soovime koostöökogu ja kohalike arvamust, kas eelistada metallist torni puidust tornile. Metallist torni puhul tuleksid kindlasti puidust piirded ning teised detailid, nii et üldpildis on näha ka palju puitmaterjali. Mingil määral võetakse eeskuju Korneti tornist. Rebasemõisa uue torni kõrgus tuleb sama, mis praegusel tornil.

H. Peegel – Mõistlik oleks teha metallist torn ja puitdetailid teha võimalusel ümarpalgist.

K. Preismann – Uue torni joonised võiks saata Karula Hoiu Ühingu listi, et kõik saaksid näiteks nädala jooksul oma ettepanekuid esitada, arvamust avaldada. Selline tegevus on ka ette teavitav.

OTSUSTATI: RMK saadab Rebasemõisa torni joonised arvamuste küsimiseks Karula Hoiu Ühingu listi.

5. Ristipuude uue kaardikihi tutvustus.

L. Laanemets – Keskkonnaameti, Keskkonnaministeeriumi, Marju Kõivupuu ja Maa- ameti koostööna on valminud eraldi kaardikiht ristipuudest. Antud kaart on kõigile kättesaadav Maa- ameti kaardiserveri kaudu ning peagi on see kättesaadav ka keskkonnaregistris ja metsaregistris. Eelkõige on Keskkonnaameti jaoks oluline, et nüüd on metsaspetsialistel olemas informatsioon, kus ristipuud asuvad ning raiepeatiste välja andmisel saavad omaniku tähelepanu juhtida ka ristipuude olemasolule. Ristipuude raiumine või mitte raiumine on metsaomaniku otsustada. Kuna metsateatistid kehtivad ühe aasta, siis võib veel ette tulla, et teadmatusel raiutakse ka ristipuid (näiteks nagu Valgõpalo ja Parsti ristimetsaga juhtus). Kuna ristipuude kaart valmis alles aprillis 2016, siis enne seda välja antud metsateatistid ei saanud uue kaardi andmetega arvestada. Enne uut ristipuude kaardikihti vaadati informatsiooni RMK pärandkultuuri kihilt, kus oli osaliselt ka ristipuude info. Uus ristipuude kaardikiht on ajas muutuv ja täiendatav, selle uuendamise eest vastutab Keskkonnaamet.

K. Kama - Miks ei võeta kõiki ristipuid kaitse alla?

L. Laanemets – Mõned üksikud ristipuud on looduskaitse all ning 2014-2015 aasta välitööde tulemusena plaanib Keskkonnaamet teha ettepaneku suuremate ristipuu metsade ja märkimisväärsemate ristipuude kaitse alla võtmise kohta. Kindlasti ei ole võimalik kõiki ristipuid kaitse alla võtta. Nendega on seotud tänasel päeval veel säilinud komme ning ristipuid tekib juurde, mis teeb kaitse alla võtmise keeruliseks.

R. Reiman – Kaitse alla ja kaitse alt maha võtmise protsess on praegusel ajal veel väga pikk ning kindlasti poleks jõudlust, et võtta kõiki puid kaitse alla.

R. Sepp – Üks võimalus oleks, et ristipuude kaitse võiks toimuda KOV tasandil.

K. Preismann – KOV ei võta üldjuhul kergekäeliselt kohustusi juurde ja kaitse oleneb KOV huvidest ja juhtidest.

6. Karula rahvusparki tutvustav uus trükis.

H. Kivisild – Karula rahvusparki tutvustav trükis on valmis, sarnane trükis on ka kõikide teiste rahvusparkide kohta. Projekti toetas KIK ja projekti viis läbi Keskkonnaamet. Trükise koostamisse panustasid ka head koostööpartnerid RMKst ja kohalikud elanikud. Rahvusparkide trükised olid ainukesed trükised mille jaoks KIK andis toetust, et need saaks ka välja trükkida. Teiste kaitsealade infovoldikud on kättesaadavad ainult veebipõhiselt. Uus trükis on kinkeraamat ja kõigile huvilistele jagamiseks, näiteks saavad huvi korral ettevõtjad antud trükist oma klientidele ja partneritele jagada. Trükisest on olemas ka inglise ja vene keelne versioon.

7. Ülejäänud teemad.

A. Kuks – Antud kevadel on valdade poolt teehooldus ja tolmutõrje õigel ajal tehtud. Seevastu varakevadel, lume sulamisega, olid ka peamised teed kohati läbimatud.

K. Preismann - Ähijärve õpperajal Järvenuka talu lähedal on langetatud puud jäetud raja kõrvale, metsa alla vedelema ning antud kohas pole ka midagi erilist vaadata. Kas oleks mõeldav Ähijärve õpperada mujale juhtida või need puud ära koristada?

M. Urbanik – Antud raja lõik läheb läbi eramaa ning RMK-l ei ole võimalik seal puid koristada, samuti pole õigus seda maaomanikult nõuda. Kindlasti ei hakata õpperaja marsruuti muutma.